

het
ontwerp
instituut

| memo | april 2014

Traditie in de tuin

Het landgoed Mariënwaerdt, of beter gezegd de Heerlijkheid Mariënwaerdt. Zo staat het aangekondigd op de borden als men van Beesd of Tricht het domein nadert. Daar waar de Linge zichzelf in een paar bochten wringt. Een Heerlijkheid. Het doet denken aan de lessen geschiedenis waarin een gedreven *meester* vertelde over zaken die al lang voorbij waren en waarvan alleen nog maar een verre echo opvangen kon worden. De dingen waren in die tijden beter georganiseerd vertelde hij; iedereen had een plek en een plaats, een functie en een verantwoordelijkheid. De slaaf slaafde, de baron baronde, de gehorige gehoorde, de leenman leenmande, de monnik monnikte, de vogels vogelden, het graan graande en de beuk beukte. Heerlijk.

Vandaar de naam heerlijkheid, zolang iedereen maar meewerkte en niet moeilijk begon te

doen. Maar ja, toen kwam de reformatie en toen Napoleon en toen al die andere gasten en het leven werd minder overzichtelijk. De mensen gingen wat anders doen, vooral naar de televisie kijken en al wat goed en oud en mooi was kwam in verval. Behalve de vrouwen natuurlijk.

Terug naar de Heerlijkheid. Achter het Hoge Huis ligt een grote groentetuin met kassen en broeibakken. Het is er moeilijk weggaan. Alsof er engelen in je oren fluisteren die uitnodigend vragen om toch nog even te blijven, te verpozen in de vergetelheid van de tijd. Honderd jaar oude leifruitbomen vormen het decor, gesnoeid in vlakliggende snoeren en dubbelvlakliggende snoeren, in palmet en pauwstaart. Dat is echte Hovenierskunst van vroegere orde, vakmanschap die vertelt van de meester en de knecht die op een eerste zonnige lentedag samen stonden te overleggen terwijl de paarden werden aangespannen en in de verte het gekakel van de kippen klonk. In één zo'n momentje daar in die tuin komt het allemaal terug, hoe het geweest heeft moeten zijn. In één ogenblik tijd, amper genoeg om met de ogen te knippen is het hele rijke leven van traditie en kunde weer present om ons uit te nodigen hier kennis van te nemen en het door te vertellen.

Wat bij deze gebeurt.

Michel Lafaille

Ontwerpkunde in de lentemaanden

Op de foto staat Barbara Dirks te glunderen bij de presentatie van haar opdracht, tijdens de laatste dag van de tiendaagse cursus Ontwerpkunde. Barbara heeft aan de TU Delft architectuur gestudeerd en is nu geboeid en geïnteresseerd in de openbare ruimte. Daar wil ze zich in bekwamen en dat lukt haar goed. Vandaar ook die gelukkige lach. Ontwerpen hoeft niet altijd serieus te zijn, maar kan ook ontspanning brengen. Samen met Marco van Wetten, Ralph Pitlo, Anneke Stolk, William de Hek en Theo Pullen slaagden zij in hun proef en ontvingen het getuigschrift. Proficiat aan deze studenten, waarvan een paar zichzelf overtroffen en nieuwe banen in hun ontwikkeling ontdekten. Dat allemaal dank zij hun inzet en wil.

Gelukkig start er binnenkort een nieuwe reeks van deze cursus. Dat zal zijn op donderdag 10

april aanstaande (en niet 3 april zoals eerst voorzien), en er zijn nog de laatste plaatsen beschikbaar voor de late beslissers.

De tiendaagse opleiding **Ontwerpkunde voor tuin en park** heeft zich gemanifesteerd als een van de interessantste cursussen in dit vakgebied. Efficiënt, doelmatig en direct te gebruiken in de eigen ontwerppraktijk, zo luiden de stemmen van de vele ontwerpers die van deze vorming reeds gebruik maakten. Daarom start |het ontwerp instituut| vanaf donderdag 10 april 2014 wederom een groep gelukkigen van een getuigschrift zal voorzien. Dat zal na tien dagen keihard werken zijn, met nieuwe inzichten en een efficiënte manier van ontwerpen. Tweemaal wordt het ACEC gebouw verlaten om op stap te gaan naar hoogtepunten van de tuinkunst: De **Tuinen van Appeltern** en tuin en park van **Paleis Het Loo**. In Appeltern wordt een bezoek gebracht aan zo maar eventjes drie grote nieuwe realisaties: de elf nieuwe Festivaltuinen, de Wereld van Wilde Weelde en de juist opgeleverde Levende Tuin van VHG. Natuurlijk staat ook de bloemenborder van de Vaste Planten Collectie op het programma. In Paleis Het Loo bestuderen we de wereldberoemde baroktuinen, die momenteel gedeeltelijk gerestaureerd en verfijnd worden.

Het omliggende talud biedt goed zicht op deze werkzaamheden. De verbinding Paleispark zal dan geopend zijn (zie verder in deze editie). Dus wordt een bezoek gebracht aan het romantische park in landschapsstijl, waar vroeger de prinsesjes speelden en nu nog steeds al die prachtige houten gebouwtjes staan rondom de grote zwemvijver. Een levende les in stijlherkenning.

Met inbegrip van de entreekaartjes blijft het normale cursusbedrag gehandhaafd. Maak gebruik van dit bijzondere aanbod, niet alleen om te leren van de cursus, om met een groep ontwerpers samen te werken en te groeien in uw vakkennis, maar ook om met een selecte club geïnteresseerden op stap te gaan.

U kunt de studiegids aanvragen met alle informatie via www.ontwerpinstituut.nl.

Creatief ontwerpen

De elf cursisten van de cursus Creatief Ontwerpen gingen met hun cursusleider afgelopen week op excursie naar het Kröller Müller Museum te Otterlo. Een zeer gerenommeerd museum, gelegen midden in een belangrijk natuurgebied. Met een van de mooiste kunstverzamelingen van het land en de tweede

grootste collectie schilderijen van Vincent van Gogh van de wereld, kon het niet anders dan een boeiende dag worden. Stuk voor stuk werd de uitgebreide collectie genoten en met name het werk van Aldo van Eyck, Jan Fabre, Richard Long en Nicholas Pope werden gewaardeerd. Boterhammen eten op een bank van Rietveld en vergaderen in het *Amphithéâtre* van Marta Pan: het gebeurt je niet elke dag.

Maar het grote doel van de dag was om de Van Gogh werken nader te bekijken, want die lopen als rode draad door de hele cursus en zijn ook verweven met de eindopdracht.

Extra nieuws binnen enkele dagen...

Over enkele dagen ontvangt u een extra uitgave van MEMO, want |het ontwerp instituut| is momenteel actief met de laatste voorbereidingen van enkele belangrijke ontwikkelingen, zowel voor het instituut, de cursisten als het ontwerpvakgebied. Na de eerste twee jaar van activiteit is dit een goed moment om een volgende stap te zetten en de ontwikkeling te manifesteren. Hou de mailbox in de gaten en mis deze berichtgeving niet....

Communiceren met je opdrachtgever

Is een praktijkcursus van drie dagen, effectief van opzet en gericht op een persoonlijke benadering. Er wordt geleerd om met de eigen capaciteiten meer te bereiken en de communicatie met de opdrachtgever vanaf het allereerste begin sterker te maken. Geen rollenpatroon of slecht acteurschap, maar het verbeteren van een al aanwezige kwaliteit. De een is beter met woorden, de ander met geschreven tekst, met foto's of tekeningen. Sommige mensen floreren als ze voor een groep staan, anderen komen beter tot hun recht in een intieme setting.

Na deze cursus kunnen de deelnemers effectief een presentatie samenstellen en hebben inzicht hoe die effectief te presenteren, hoe die helder samen te stellen, om optimaal over te komen bij de 'klant'. Of het nou gaat om een tuinontwerp, een stedenbouwkundig plan, een concept of een visie. Altijd zal de basis van het succes een goede en duidelijke communicatie zijn. Cursisten leren begrijpen hoe iets gepresenteerd dient te worden, van powerpoint tot persoonlijke presentatie. Wat komt voor welke opdrachtgever het beste uit? Wanneer komt een ontwerp het beste tot zijn recht? Stemgebruik en houding worden geoefend maar ook de theoretische kennis van aandacht trekken, interesse opwekken, een uiteenzetting verduidelijken en effectief in te spelen op een vraag.

Data zijn op maandag 28 april, 5 mei en 12 mei 2014, telkens van 09u30 tot 16u30, in het

ACEC gebouw te Apeldoorn. Alle details en informatie is te vinden op www.ontwerpinstituut.nl/communiceren.html.

Nieuws uit Apeldoorn

Bij de start van de bouwwerkzaamheden van de wijk Zuidbroek te Apeldoorn, hebben enkele actieve burgers in samenspraak met de wijkraad Zevenhuizen het initiatief genomen om elders in de wijk een tuinencomplex te realiseren met een publieke functie. Dit heeft geleid tot de oprichting van de **Stichting Tuinen van Zuidbroek**.

Daarin werken de initiatiefnemers samen met vertegenwoordigers van zorginstellingen en wijkorganisaties. De stichting draagt zorg voor ontwikkeling en beheer van het complex. Zij zet zich

er voor in middelen in geld en natura te verwerven voor de noodzakelijke investeringen. En zij zoekt partners die delen van beheer en onderhoud op zich nemen.

In oktober 2013 is het licht voor de daadwerkelijke start van het project op groen gezet door de beslissing van Siza om te willen investeren in de realisatie van een nieuw te bouwen centrum voor dagactivering en de restauratie van de boerderij. Op de tekening een impressie van het masterplan, gemaakt door Gilbert de Jong. Alle onderdelen krijgen aparte ontwerpers die staan voor een bepaalde uitwerking. Voor het (getekende) hart heeft |het ontwerp instituut| een oevertuin ontworpen waarin de diverse belevingsfactoren van de oever en de waterrand te zien zullen zijn.

Een tweede bericht is al even boeiend. Vanaf deze week zijn de baroktuin van **Paleis Het Loo** en het achtergelegen park in landschapstijl met elkaar verbonden en geldt het toegangkaartje voor beide gedeeltes. Vooreerst tot 1 juli aanstaande, bij wijze van proef. Dat bespaart de wandelaar toch een omweggetje van een halfuur heen en een haluur terug. In dat park zijn naast een evocatie van landschapstijl tevens juweeltjes te bewonderen het badpaviljoen, de Leeuwenbrug, het boothuis, het theepaviljoen enzovoort. Schitterend gebouwd en onderhouden. Met al die geheime plekjes, doorkijkjes en onverwachtse zichtlijnen is het park echt een schat van de landschapstijl, die elke ontwerper gezien en onderzocht moet hebben.

Op de foto heffen mevrouw Gerdi Verbeet, voorzitter van de Raad van Toezicht van Het Loo, Michel van Maarseveen, directeur Paleis Het Loo, Armo Willems, Rentmeester van Kroondomein Het Loo en burgemeester John Berends van Apeldoorn het glas ter viering van de feestelijke opening. Bezoekers ontvangen een prettig klein boekje met enkele wetenswaardigheden.

Met levend materiaal

Als er in ons vakgebied een nieuw boek verschijnt is het van belang dat aan elkaar door te geven. Zeker als het er naar uitziet dat het een standaard werk wordt en al heel zeker als er een tentoonstelling aan verbonden is. Het nieuwe boek van Mariëtte Kamphuis is er zo een. Het handelt over 250 jaar geschiedenis van de familie Copijn. In hun geschiedenis is de ontwikkeling van het kwekersvak en de tuin- en landschapsarchitectuur nauwkeurig af te lezen. Het persbericht schrijft hoe verrassend het is te zien dat het 'levend materiaal' in de loop der eeuwen steeds het uitgangspunt blijft, maar anders wordt beleefd: van de exotische bomen in romantische wandelparken tot en met de bladplanten in de verticale tuinen op futuristische gebouwen. In 1763 begon Hendrik Copijn zijn loopbaan als eenvoudige dagloner in Groenekan bij Utrecht. Hij werkte zich op tot tuinbaas en startte met zijn zoon op de humusrijke zandgrond een eigen boomkwekerij. Volgende generaties ontwikkelden zich halverwege de negentiende eeuw zelfs tot landschapsarchitecten. Het levend materiaal speelde in al zijn soortenrijkdom de hoofdrol in hun ontwerpen voor tuinen, parken en stedelijke plantsoenen. Met hun spiegelende vijverpartijen en monumentale bomen vormen deze tegenwoordig nog altijd een geliefde wandelplek, zoals het Wilhelminapark in Utrecht, het Rengerspark in Leeuwarden en het Van Boetzelaerpark in De Bilt. In de twintigste eeuw verlegde het werkterrein van de Copijnen zich naar recreatiegebieden en villatuinen. Tegenwoordig is 'Copijn' de merknaam van het bureau in Utrecht dat zich opgesplitst heeft in tuin- en landschapsarchitecten, boomspecialisten en groenbeheer. Het boek telt 350 pagina's en ca. 400 afbeeldingen en is te vinden onder ISBN 978-90-6906-045-3. Op de foto de binnentuin van Alterra Wageningen, aangelegd door Copijn.

Colofon:

|memo| is een maandelijkse uitgave onder redactie van |het ontwerp instituut|. De volgende editie verschijnt in de maand mei 2014. Voor contact e-mail Jolanda Vreeken op info@ontwerpinstituut.nl.
